

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12Co/242/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6215206893
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 10. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Kvietok
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2019:6215206893.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Kvietka a sudcov Mgr. Martina Štubniaka a Mgr. Janky Benkovičovej, v spore žalobcov 1/ A. O., narodeného XX. XX. XXXX, 2/ A. O., narodenej XX. XX. XXXX, obidvaja trvale bytom F. XXX/X, XXX XX C., právne zastúpených Mgr. Andreou Legényovou, advokátkou, so sídlom Komenského 3, 990 01 Veľký Krtíš, proti žalovanému OMIKRON TRADING LIMITED, so sídlom Nirine Chambers, P. O. BOX 905, Road Town, Tortola, British Virgin, Island, korešpondenčná adresa Vajnorská 100/A, 831 04 Bratislava, právne zastúpenému Advokátska kancelária JUDr. Veronika Kubriková, PhD., s.r.o., so sídlom Martinčekova 13, 821 01 Bratislava, IČO: 50 361 368, o určenie neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Veľký Krtíš č. k. 10C/476/2015-188 z 20. októbra 2017, takto

rozhodol:

I. Rozsudok okresného súdu **m e n í** tak, že žalobu **z a m i e t a**.

II. Žalobcovia 1/ a 2/ sú **p o v i n n í** zaplatiť spoločne a nerozdielne žalovanému náhradu trov konania na súde prvej inštancie a náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Veľký Krtíš (ďalej aj „okresný súd“, alebo „súd prvej inštancie“, resp. „prvoinštančný súd“) napadnutým rozsudkom určil, že zmluva o úvere č. 7225755590 zo dňa 04. 02. 2009 je neplatná (prvý výrok). Žalobcom priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (druhý výrok).

2. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie zdôvodnil tým, že žaloba bola podaná žalobcami ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku a preto právne účinky s tým spojené zostali v súlade s ust. § 470 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) zachované. Mal za preukázaný naliehavý právny záujem žalobcov na podanej žalobe v čase jej podania v zmysle ust. § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku, čím ho považoval za preukázaný „pre celé konanie“, pretože zmenou zákona v priebehu konania a jeho striktnou aplikáciou by došlo k porušeniu práv žalobcov ako spotrebiteľov. Konštatoval, že pri skúmaní tejto otázky prihliadol aj na neprehľadné postupovanie pohľadávok, kedy „bežný spotrebiteľ ani poriadne nevie, s kým má konať, komu má platiť“ a súčasne zohľadnil aj „spornú dohodu o splátkach“ dodávajúc, že „je predpoklad konečného vyriešenia sporu bez následnej žaloby na plnenie“. Stotožnil sa s názorom žalobcov, že určením neplatnosti zmluvy sa do budúca odstránia rozpory, ktoré „by mohli vzniknúť pri sporoch z predmetnej zmluvy a pri výkone nezákonného rozhodcovského rozsudku“.

3. V nadväznosti na uvedené a na vykonané dokazovanie potom skonštatoval, že predmetná zmluva o úvere je v zmysle ust. § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka zmluvou spotrebiteľskou. Vzhľadom na ust. § 1 ods. 2 písm. a) zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a vzhľadom na skutočnosť, že išlo

o úver určený na bývanie, nešlo ale o zmluvu o spotrebiteľskom úvere, jednalo sa o klasickú úverovú zmluvu podľa ust. § 497 Obchodného zákonníka, ktorá nemusela mať písomnú formu a nemusela ani obsahovať „úpravu podľa zák. č. 258/2001 Z. z.“. Aplikujúc následne ust. § 40 ods. 2, § 44 ods. 1 a § 44 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) dospel okresný súd k záveru, že pokiaľ žalobcovia vyplnili a podpísali predmetnú zmluvu/žiadosť (majúcu formulárovú podobu) dňa 30. 01. 2009 žiadajúc tým o poskytnutie úveru vo výške 11.000,- Eur a žalovaný im podpisom zmluvy dňa 04. 02. 2009 po jej doplnení o príslušné parametre úveru schválil a následne poskytol úver vo výške 9.850,- Eur, úverová zmluva nevznikla. Keďže žalovaný urobil v rámci kontraktčného procesu zmenu, ktorá predstavovala nový návrh na uzavretie zmluvy a tento žalobcovia nepodpísali ani inak neodsúhlasili, považoval spornú Zmluvu u úvere - pôžičku na bývanie č. 7225755590 zo dňa 04. 02. 2009 za neplatnú.

4. O náhrade trov konania rozhodol prvoinštančný súd aplikujúc ust. § 255 ods. 1 CSP a vzhľadom na plný úspech žalobcov im priznal plnú náhradu trov konania.

5. V zákonnej lehote podal proti rozsudku odvolanie žalovaný. Žiadal napadnutý rozsudok zmeniť tak, že žaloba bude zamietnutá, alternatívne navrhol rozhodnutie zrušiť a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

6. V odvolaní namietal, že prvoinštančný súd nesprávne aplikoval Občiansky súdny poriadok, hoci mal postupovať podľa Civilného sporového poriadku a mal žalobu odmietnuť, pretože v zmysle ust. § 137 písm. d) CSP je určenie neplatnosti právnej skutočnosti viazané na dôvod neplatnosti uvedený v osobitnom právnom predpise. Takým je napríklad zákon č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, ktorý ale v prejednávanej veci nebol aplikovateľný, lebo išlo o pôžičku (úver) na bývanie a na túto sa uvedený zákon nevzťahuje. Žalobcovia neoznačili žiaden osobitný právny predpis zakladajúci prípustnosť podanej žaloby, pričom Občiansky súdny poriadok nebolo možné aplikovať vzhľadom na ust. § 470 ods. 2 CSP.

7. Ohľadne podstaty veci žalovaný argumentoval, že výsluch strán preukázal uzavretie predmetnej zmluvy, čo nebolo ani sporné. Úver bol určený a použitý žalobcami na rekonštrukciu, konkrétne na výmenu okien a kotla, ako to vyplynulo z ich výpovedí a pokiaľ išlo o mechanizmus uzavretia zmluvy, žalobcovia požiadali o úver vo výške 11.000,- Eur na výmenu okien, banka po prehodnotení ich bonity návrh neprijala, ústne ponúkla prostredníctvom svojho pracovníka nový návrh na uzavretie zmluvy o úvere vo výške 9.850,- Eur a tento návrh bol žalobcami ústne, t. j. telefonicky odsúhlasený. Týmto úkonom v ústnej forme došlo k dohode o podstatných náležitostiach zmluvy o úvere - pôžičky na bývanie a následne k načerpaniu úveru žalobcami za dohodnutým účelom. Pôžička na bývanie nespadá pod režim zákona o spotrebiteľských úveroch a neexistuje ani iný právny predpis, ktorý by určoval v takomto prípade obligatórnu písomnú formu. Táto nie je určená ani ust. § 497 Obchodného zákonníka upravujúceho zmluvu o úvere ako tzv. absolútny obchod. Preto podľa neho nemá oporu súdom vyslovený záver, že k uzavretiu zmluvy nedošlo.

8. Žalovaný zhrnul, že zmluva o úvere vznikla a nie je neplatná, mala všetky zákonom predpísané náležitosti, pričom dňa 08. 01. 2016 bola nahradená nováciou. Pokiaľ sa okresný súd zaoberal údajným neprehľadným postúpením pohľadávky, ide len o všeobecné konštatovanie bez opory v dokazovaní a bez akéhokoľvek bližšieho vysvetlenia súvisu s prejednanou vecou. Uzavrel, že žalobcovia doteraz nesplatili ani istinu poskytnutého úveru a odkázal na súdne rozhodnutia týkajúce sa miery ochrany spotrebiteľa zvyrazňujúc svoj názor, že súdy sú povinné skúmať konkrétne okolnosti uzavretia zmluvy, pričom aj ochrana spotrebiteľa má svoje medze a v žiadnom prípade ju nie je možné chápať ako obranu jeho ľahkomyselnosti a nezodpovednosti. V danom prípade žalobcovia uzavreli zmluvu dobrovoľne, bez pripomienok a bez nátlaku.

9. Žalobcovia vo vyjadrení k odvolaniu žiadali napadnutý rozsudok potvrdiť a priznať im nárok na náhradu trov konania. Poukázali na to, že nimi podaná žaloba má svoje opodstatnenie kvôli tomu, že žalovaný a jeho právni predchodcovia používajú rôzne nekalé obchodné praktiky s cieľom zabrániť im domôcť sa ochrany svojich práv. Určením neplatnosti predmetnej úverovej zmluvy sa vyrieši spornosť výšky pohľadávky žalovaného, spornosť, kto je vlastníkom pohľadávky z úverovej zmluvy a tiež sa zamedzí ďalším nekalým obchodným praktikám v súvislosti s úverovou zmluvou. Uviedli, že naliehavý právny záujem na podanej žalobe vyplýval v čase jej podania z ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z., ktorý spotrebiteľovi umožňoval domáhať sa ochrany práv na súde žalobou. Okrem toho je od 01. 01. 2018

účinné ust. § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a podľa tohto ustanovenia sa môže spotrebiteľ pred súdom domáhať určenia neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru s odkazom na ust. § 137 písm. c) a d) CSP.

10. Podľa žalobcov okresný súd správne vyhodnotil, že zmluva o úvere nevznikla, lebo nedošlo k dohode o jej podstatných obsahových náležitostiach, predovšetkým o výške úveru a úrokovej sadzbe. Ak by potom aj došlo k telefonickému rozhovoru, nič to nemení na neplatnosti zmluvy v zmysle ust. § 40 ods. 2 OZ. Nesúhlasili s názorom okresného súdu, že nešlo o spotrebiteľský úver v zmysle zákona č. 258/2001 Z. z., lebo je všeobecne známou skutočnosťou, že právny predchodca žalovaného do zmluvných dojednaní zakomponoval klauzulu o určení úveru na účely bývania, aby ho tým vyňal spod ochrany citovaného zákona. Zakotvenie takéhoto ustanovenia do zmluvy bolo nekalou obchodnou praktikou rozpornou s ust. § 54 ods. 1 OZ. Poukázali ďalej na konkrétne súdne rozhodnutia riešiace túto problematiku a záverom vyjadrili nesúhlas so žalovaným v tom, že dňa 08. 01. 2016 bola úverová zmluva nahradená nováciou, pretože tento právny úkon nebol uzavretý oprávneným subjektom - vystupovala v ňom spoločnosť PRO CIVITAS, s. r. o, ktorá nebola veriteľom z úverovej zmluvy. Preto pôvodný záväzok nemohol byť predmetom kumulatívnej novácie. Aj tento právny úkon je pritom absolútne neplatný a je takisto nekalou obchodnou praktikou.

11. V replike žalovaný zopakoval, že žalobcom poskytnutý úver nebol spotrebiteľským, pretože účelom jeho poskytnutia bola výmena okien. Nesúhlasil s tvrdeniami žalobcov, že nedošlo k dohode o podstatných náležitostiach zmluvy, t. j. o výške úveru a úrokovej sadzbe, lebo uzatváranie zmluvy bolo procesom, v ktorom klient banky podal návrh na uzavretie zmluvy, následne banka vyhodnotila, či návrh prijíma alebo odmieta a svoje rozhodnutie o prijatí alebo neprijatí návrhu oznámila najmä telefonicky na telefónnom čísle uvedenom v návrhu. Ak klient nebol zastihnutý, bolo mu doručené písomné oznámenie a až následne odoslaný originál zmluvy o úvere. V medziobdobí mal klient priestor na preštudovanie si všetkých podmienok spojených s bankovým produktom a mohol sa rozhodnúť, či zmluvu uzatvorí alebo nie. Takýmto spôsobom došlo k uzavretiu zmluvy aj v prejednávanej príhode.

12. Žalobcovia v duplike opätovne nesúhlasili s vyjadreniami žalovaného, trvali na tom, že sa jednalo o spotrebiteľský úver a hoci tento bol určený na bývanie, nebol vylúčený spod pôsobnosti v tom čase účinného zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Pod tento zákon nespádali jedine úvery za účelom nadobudnutia alebo zachovania vlastníckych práv k nehnuteľnostiam alebo úvery určené na ich výstavbu. Zopakovali svoje tvrdenia o nekalosti obchodnej praktiky spočívajúcej v začlenení klauzuly tohto druhu do zmluvy a tvrdili, že dôkazné bremeno preukázania toho, že sa nejednalo o spotrebiteľský úver mal žalobca, ktorý ho ale neunesol. Podstatné obsahové náležitosti boli do zmluvy o úvere doplnené až po ich podpise a preto k dohode o jej podstatných obsahových náležitostiach nedošlo.

13. V dôsledku odvolania krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), prejednal odvolanie žalovaného viazaný jeho rozsahom a dôvodmi v zmysle ust. § 379 a § 380 CSP, podľa ust. § 385 ods. 1 CSP nariadil na prejednanie odvolania pojednávanie, na ktorom zopakoval dokazovanie a na základe toho rozsudok súdu prvej inštancie podľa ust. § 388 CSP zmenil, pretože neboli naplnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 387 CSP), ani na jeho zrušenie (§ 389 CSP).

14. Odvolací súd mal z obsahu spisu preukázanú skutočnosť, že žalobcovia sa žalobou doručenou okresnému súdu dňa 25. 09. 2015 domáhali určenia, že je neplatnou zmluva o spotrebiteľskom úvere č. 7225755590 a takto formulovaná žalobná žiadosť bola predmetom konania aj ku dňu vyhlásenia napadnutého rozsudku (keď žalobcovia síce podaním zo dňa 24. 02. 2016 žalobný petit zmenili a okresný súd túto zmenu pripustil uznesením zo dňa 18. 03. 2016 na č. I. 63 spisu, na pojednávaní dňa 20. 10. 2017 ale so súhlasom okresného súdu opätovne zmenili žalobný petit na jeho pôvodnú podobu). Z procesného hľadiska sa teda žalobcovia domáhali poskytnutia ochrany prostredníctvom tzv. určovacej žaloby.

15. Okresný súd potom správne skúmal, či je podaná žaloba procesne prípustná z hľadiska splnenia podmienok vyžadovaných ust. § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku účinného v čase jej podania, keď vychádzal z ust. § 470 ods. 2 prvej vety CSP účinného v čase rozhodovania o nej. Takýto výklad zaujal aj Najvyšší súd Slovenskej republiky napr. v rozhodnutí sp. zn. 6Cdo/30/2018 zo dňa 18. 12. 2018, s ktorým sa stotožňuje aj odvolací súd, pretože by nebolo v súlade s princípom zachovania

účinkov úkonov realizovaných pred účinnosťou novej procesnej úpravy, ak by procesná prípustnosť skôr podanej žaloby mala byť posudzovaná striktné z hľadiska naplnenia podmienok vyžadovaných už novou právnou úpravou.

16. Napadnutý rozsudok bolo ale potrebné zmeniť, pretože prvoinštančný súd síce správne vychádzal z princípu zachovania účinkov procesných úkonov, ktoré boli zrealizované ešte za účinnosti predchádzajúcej procesnej úpravy predstavovanej Občianskym súdnym poriadkom účinným do 01. 07. 2016, nesprávne ale toto východisko premietol na skutkové okolnosti existujúce v tejto veci. Nevyhodnotil totiž správne dopad (resp. význam) žalobcami požadovaného súdneho rozhodnutia (o neplatnosti zmluvy) na „vyčistenie“ ich právneho vzťahu s aktuálnym žalovaným, čo tento (opodstatnene) namietal aj v odvolacom konaní. Podľa odvolacieho súdu si okresný súd dosť dobre neuvedomil, že vyslovenie neplatnosti žalobcami napadnutej zmluvy nebude do budúcnosti predstavovať dostatočne pevný právny rámec určujúci mantinely uplatňovania (prípadných vzájomných) nárokov súvisiacich s týmto právnym úkonom a teda nedocenil, že ak žalobcom išlo podľa ich slov (a podľa odvolacieho súdu logicky) o to, aby sa odstránili prípadné rozpory prameniace z existujúcej zmluvy o úvere č. 7225755590, z (podľa nich) nezákonného rozhodcovského rozsudku na jej podklade vydaného (viď vyjadrenia žalobcov na str. 4 podanej žaloby), resp. ak im išlo o vyriešenie otázky, akú celkovú sumu majú z predmetnej zmluvy zaplatiť a komu (vyjadrenia žalobcov na str. 3 ich podania zo dňa 09. 11. 2015), t. j. o vyriešenie spornosti vlastníctva a výšky pohľadávky z úverovej zmluvy a tiež o zamedzenie ďalším nekalým obchodným praktikám, zvolili si na svoju ochranu úplne nevhodný, resp. v danej situácii procesne neadekvátny právny prostriedok. Okresný súd v dostatočnej miere takisto nezobral do úvahy existenciu dohody o splatení dlhu a o privatívnej novácii zo dňa 08. 01. 2016, ktorou sa nahrádzala prv kontrahovaná zmluva o úvere zo dňa 04. 02. 2009 a tak hoci mal najskôr patrične posúdiť otázku toho, či podaná určovacia žaloba za daných podmienok odstráni existujúci stav právnej neistoty žalobcov a či túto nemožno odstrániť inak, zaoberal sa vecnou stránkou podanej žaloby, aj keď na takéto postup neboli splnené zákonné podmienky. Vyriešenie uvedeného bolo najdôležitejším momentom v tomto konaní, kedy prvoinštančný súd nesprávne v týchto súvislostiach konštatoval, že pokiaľ bol naliehavý právny záujem žalobcov daný v čase podania žaloby, tento sa akoby nijakým spôsobom počas konania nezmenil a preto existoval aj v čase vyhlásenia napadnutého rozsudku. Naliehavý právny záujem (ktorého danosť je nevyhnutnou podmienkou vecného prejednanja sporu) na podanej žalobe žalobcovia podľa odvolacieho súdu nemali už v čase jej podania a definitívne ho stratili v dôsledku uzavretia dohody o splatení dlhu a o privatívnej novácii zo dňa 08. 01. 2016 (č. l. 114 a nasl. spisu).

17. Odvolací súd mal totiž po zopakovaní dokazovania na odvolacom pojednávaní preukázané, že dňa 30. 01. 2009 žalobcovia podpísali zmluvný formulár Zmluvy o úvere - pôžičky na bývanie č. 7225755590, ktorý bol zo strany Poštovej banky, a. s. akceptovaný dňa 04. 02. 2009 s inou (nižšou) výškou úveru než bola pôvodne žalobcami žiadaná, pričom následne bola táto nižšia suma úveru (9.850,- Eur) žalobcami aj čerpaná. Žalobcovia potvrdili, že úver podľa stanovených podmienok nesplácali a v žalobe uviedli, že na úver zaplatili sumu 4.997,60 Eur, ale je možné, že uhradili aj viac, pretože nemajú všetky doklady o platbách. Odvolací súd mal ďalej preukázané, že ich dlh z úverovej zmluvy bol následne predmetom viacnásobného postúpenia - Poštová banka, a. s. najskôr svoju pohľadávku voči žalobcom postúpila spoločnosti Bossnut Investments Limited zmluvou o postúpení zo dňa 18. 12. 2012, menovaná spoločnosť následne spoločnosti Pro Civitas s.r.o. zmluvou o postúpení zo dňa 15. 01. 2013 a napokon došlo k postúpeniu pohľadávky voči žalobcom aktuálnemu žalovanému zmluvou o postúpení zo dňa 18. 12. 2015. Pohľadávka voči žalobcom z uvedenej zmluvy bola tiež predmetom rozhodcovského konania, v ktorom bola rozsudkom Stáleho rozhodcovského súdu zo dňa 30. 04. 2014 sp. zn. PC-A/0413/0336 (právoplatným dňa 31. 07. 2014) spoločnosti Pro Civitas s.r.o. prisúdená pohľadávka voči žalobcom v sume 8.000,- Eur s príslušenstvom. Tento rozhodcovský rozsudok bol následne podkladom pre návrh menovanej spoločnosti na vyhlásenie konkurzu na majetok žalobcu 1/, avšak Okresný súd Banská Bystrica uznesením č. k. 2K/15/2015-33 zo dňa 04. 05. 2015 návrh zamietol v podstate konštatujúc, že ide o nulitný právny akt, pretože rozhodcovský súd nemal právomoc prejednať a rozhodnúť spor týkajúci sa zmluvy o úvere č. 7225755590 z dôvodu, že rozhodcovská doložka zakotvená v čl. 10.2.3 všeobecných obchodných podmienok zmluvy predstavovala neprijateľnú a tým neplatnú zmluvnú podmienku. Žalobcovia potom so spoločnosťou Pro Civitas s.r.o. uzavreli dňa 08. 01. 2016 (t. j. už počas tohto súdneho konania) Dohodu o splatení dlhu a dohodu o privatívnej novácii, podľa ktorej všetky vzájomné peňažné a nepeňažné nároky vzniknuté na základe zmluvy o úvere č. 7225755590 zanikajú a nahrádzajú sa záväzkom žalobcov uhradiť čiastku 11.406,29 Eur v mesačných splátkach po 150,- Eur s prvou splátkou splatnou dňa 28. 01. 2016 a poslednou splátkou splatnou dňa 28. 05. 2022

vo výške 6,29 Eur. Na zabezpečenie plnenia záväzkov z tejto dohody uzavreli žalobcovia súčasne dňa 08. 01. 2016 dohody o zrážkach zo mzdy (č. l. 142pv a 143pv spisu).

18. Za popísaného skutkového stavu veci bolo potrebné posúdiť, či určenie požadované žalobcami odstráni nimi popisovanú neistotu vyplývajúcu zo spornej zmluvy o úvere.

19. V tomto smere je nevyhnutné najskôr vysvetliť podstatu určovacej žaloby majúcej právny základ v ust. § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku účinného do 01. 07. 2016, resp. aktuálne v ust. § 137 písm. c) a d) teraz platného Civilného sporového poriadku, pretože bez správneho vnímania tejto problematiky by asi nebol dobre pochopiteľným a akceptovateľným záver odvolacieho súdu o potrebe zamietnutia žalobcami podanej žaloby. Určovacia žaloba je založená na tom, že na jej podklade vyhlásené súdne rozhodnutie (lebo práve o to žalujúcej strane ide) ako finálny produkt ňou iniciovaného sporového konania má vytvoriť pevný základ konkrétneho právneho vzťahu, ktorým sa predíde možným budúcim sporom účastníkov, t. j. vnieť istotu do sporných právnych vzťahov, ak zodpovedajúcu nápravu nemožno dosiahnuť iným spôsobom. Teda vo svojej podstate má eliminovať neistú právnu situáciu žalobcu. Zjednodušene, na podklade určovacej žaloby sa má vyriešiť neistota žalujúcej strany v právnom vzťahu takým spôsobom, aby bolo jasné aké sú práva a povinnosti jeho subjektov a aby sa tak už opätovne nemuseli súdiť. Právna teória i judikačná prax v týchto súvislostiach zdôrazňujú tzv. preventívny charakter určovacej žaloby spočívajúci v tom, že ju treba použiť vtedy, keď k porušeniu práva žalobcu ešte nedošlo ale jeho právo je ohrozené, resp. neisté.

20. Podľa ust. § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku bolo možné žalobou uplatniť, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. V súčasnosti účinné ust. § 137 písm. c) CSP obdobne stanovuje, že žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem (tento netreba preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu) a popri tom ust. § 137 písm. d) CSP určuje, že žalobou možno uplatniť požiadavku na rozhodnutie o určení právnej skutočnosti (ak to vyplýva z osobitného predpisu). Z týchto ustanovení je zjavné, že hoci nová procesná úprava rozlišuje žalobu smerujúcu k určení práva a žalobu na určenie právnej skutočnosti, oproti minulosti sa nezmenilo nič na tom, že súd môže (má) určiť (ne)existenciu práva len v prípade, ak žalobca má na takom určení naliehavý právny záujem, resp. určením právnej skutočnosti sa má zaoberať iba v prípade, že mu to umožňuje osobitný právny predpis. Stanovením týchto obmedzení (prípustnosť určovacej žaloby v závislosti od existencie naliehavého právneho záujmu, resp. osobitného predpisu) sa sleduje, aby sa súd nemusel vecne zaoberať zbytočnými, nič podstatné neriešiacimi žalobami. Ako hovorí v týchto súvislostiach dôvodová správa k ustanoveniam § 137 písm. c) a d) CSP, „... Úplne nová koncepcia je zakotvená v písmenách c) a d), kde sa rozlišuje klasická určovacia žaloba a žaloba o určení inej právnej skutočnosti podľa písmena d). Záujmom zákonodarcu bolo vylúčiť všetky nepotrebné a nezmyselné žaloby o určenie neplatnosti/platnosti právnych úkonov a iných právnych skutočností, ktoré vyvolávajú ďalšie spory a míňajú sa účelu žaloby určovacej. Medzi osobitné predpisy podľa písm. d) patria napr. Zákonník práce, Zákon o dobrovoľných dražbách a pod. ...“.

21. Z uvedeného vyplýva, že právna úprava určovacích žalôb smeruje (a aj predtým smerovala) k tomu, aby boli určitým spôsobom „odfiltrované“, teda vylúčené ako procesne neprípustné také žaloby, ktoré s končenu platnosťou neriešia daný právny vzťah a v zásade sú len akoby medzistupňom ku podaniu ďalšej žaloby. Jednoducho určovacej žalobe vyhovujúci rozsudok má byť pre žalobcu užitočný, má mať pre neho praktický a nie akademický význam. Slovanami predchádzajúcej judikatúry viažucej sa ešte k určovacím žalobám z obdobia účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, vylúčené sú ako neprípustné žaloby, ktoré „neslúžia potrebám praktického života“ (pozri napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR publikované Zo súdnej praxe pod č. 40/1996, resp. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/112/2004, resp. sp. zn. 3Cdo/122/2009, atď.).

22. Najvyšší súd Slovenskej republiky ohľadne tejto problematiky uviedol: „Naliehavý právny záujem podľa § 80 písm. c) OSP je daný vtedy, ak existuje aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi navrhovateľom a odporcom, ktorý je ohrozením navrhovateľovho právneho postavenia a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť; nie je pritom rozhodujúce, ako táto neistota vznikla.“ (Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/49/2003). V inom jeho rozhodnutí sa uvádza nasledovne: „Naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku sa viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným

určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu. Určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená najmä vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva, alebo ak požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo.“ (Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/112/2004). Napokon možno z rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu citovať ohľadne určovacích žalôb aj toto: „Naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku (§ 137 písm. c/ Civilného sporového poriadku) nie je daný, ak sa petit žaloby, jej skutkové tvrdenia a právne hodnotenie neviažu na odstránenie konkrétnej spornosti žalobcom uplatneného práva.“ (Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/548/2015).

23. Vychádzajúc z týchto okolností odvolací súd konštatuje, že žalobcami podaná žaloba je určovacou žalobou, ktorá nemôže odstrániť ich neistotu v právnom vzťahu založenom Zmluvou o úvere - pôžička na bývanie č. 7225755590 zo dňa 04. 02. 2009, pretože ak by aj došlo k (právoplatnému) vysloveniu jej neplatnosti, neboli by tým zodpovedané podstatnejšie otázky, o ktoré žalobcom primárne išlo. Konkrétne, eventuálnym vyslovením neplatnosti zmluvy by sa nevyriešila ani spornosť výšky ich dlhu, ani spornosť, či pohľadávka patrí žalovanému a už vôbec by nedošlo k „zamedzeniu ďalším nekalým obchodným praktikám v súvislosti s úverovou zmluvou“. Rozsudok určujúci neplatnosť zmluvy by totiž vo vzťahu k stranám sporu deklaroval len to, že zmluva neplatí a nemusia preto plniť ňou založené práva a povinnosti, ale neposkytoval by záväznú odpoveď na to, či sú žalobcovia na základe spornej zmluvy aj tak povinní niečo plniť, prípadne v akom rozsahu a či majú plniť žalovanému, o ktorého práve na plnenie majú pochybnosti kvôli viacnásobným postúpeniam. Takéto rozhodnutie by nebolo predpokladom konečného vyriešenia sporu (ako uviedol mylne okresný súd) o to viac v situácii, kedy právny vzťah založený sporou úverovou zmluvou bol nahradený dohodou o privatívnej novácii a práve tá je v dôsledku toho právnym úkonom, ktorým sa „nanovo“ majú riadiť vzájomné práva a povinnosti namiesto pôvodnej zmluvy o úvere. Samozrejme dohodu podľa ust. § 570 OZ o nahradení pôvodného záväzku novým záväzkom možno platne uzavrieť len ak nahradzovaný záväzok je platný, ale práve preto nebolo prípustné určovať neplatnosť spornej úverovej zmluvy, pretože táto otázka je predbežnou vo vzťahu k tomu, či žalobcami uzavretá dohoda o novácii je platným právnym úkonom (a či na jej základe majú nejakú povinnosť na plnenie) a nie naopak.

24. Pokiaľ tiež žalobcovia vyjadrili obavy z prípadného výkonu rozhodcovského rozsudku, tento už bol záväzne posúdený Okresným súdom Banská Bystrica ako nulitný právny akt v súvislosti s návrhom na vyhlásenie konkurzu na majetok žalobcu 1/, preto v tomto ohľade žiadna neistota žalobcov neexistuje. Odvolací súd v súlade s ust. § 194 ods. 1 a 2 CSP vychádzal z tohto rozhodnutia Okresného súdu Banská Bystrica a preto sa ani nestotožnil s výhradami (ešte právnych predchodcov žalovaného), že je potrebné konanie zastaviť kvôli prekážke res iudicata (tvorenej práve spomínaným rozhodcovským rozsudkom). To, že ani žalovaný nepovažuje rozhodcovský rozsudok zo dňa 30. 04. 2014 za spôsobilý exekučný titul dokazuje v konečnom dôsledku uzavretie dohody o novácii a súčasne dohôd o zrážkach zo mzdy, lebo inak by nepochybne exekúcia voči žalobcom už iniciovaná bola.

25. Žalobcovia tiež bližšie neuviedli (ani nepreukázali) aké nekalé obchodné praktiky brániace im v ochrane, resp. uplatňovaní ich práv mali byť voči nim realizované zo strany žalovaného a jeho právnych predchodcov, pričom na zabránenie toho by bolo žalobcami požadované súdne rozhodnutie úplne nepoužiteľné.

26. Odvolací súd z uvedených dôvodov dospel k záveru, že žalobcovia nemali a nemajú ani aktuálne v čase rozhodovania odvolacieho súdu (§ 217 ods. 1 prvej vety CSP v spojení s § 378 ods. 1 CSP) na podanej žalobe naliehavý právny záujem v zmysle ust. § 80 písm. c) OSP. Tento nebol daný ani v zmysle žalobcami označeného ustanovenia § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, pretože toto síce určuje, že spotrebiteľ sa môže ochrániť proti porušeniu práv a povinností určených na jeho ochranu domáhať na súde, ide ale o ustanovenie iba všeobecne deklaráujúce právo spotrebiteľa obrátiť sa na súd bez toho, že by tým boli dotknuté osobitné ustanovenia upravujúce podmienky poskytnutia súdnej ochrany v konkrétnom prípade. Pre úplnosť treba dodať, že žaloba žalobcov by za zisteného skutkového stavu nebola procesne prípustná ani podľa súčasnej právnej úpravy Civilného sporového poriadku, hoci ust. § 137 písm. d) CSP v nadväznosti na ust. § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z. v súčasnosti umožňuje spotrebiteľovi domáhať sa neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere a hoci by aj sporná zmluva o úvere bola vyhodnotená ako zmluva o spotrebiteľskom úvere (s čím žalovaný

nesúhlasil). Je tomu tak preto, že ani ust. § 11 ods. 4 cit. zákona nie je ustanovením, ktoré by z hľadiska svojho účelu priznávalo spotrebiteľovi bezvýhradné právo na iniciovanie nepotrebných a nezmyselných žalôb o neplatnosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktoré evidentne z praktického hľadiska neriešia právny vzťah sporových strán. Aj v prípade, ak zákon poskytuje strane možnosť podať určovaciu žalobu v určitej otázke, musí súd zhodnotiť, či nejde práve o zbytočnú žalobu, lebo tak ako nie je možné vopred paušálne určiť, že v každom jednom prípade bude pri zmluve o spotrebiteľskom úvere na základe žaloby spotrebiteľa užitočné určiť jej neplatnosť, tak nie je možné toto ani generálne vylúčiť bez poznania skutkových okolností prípadu.

27. Vzhľadom na to, že žaloba nebola procesne prípustná, nebolo právne relevantným pre vyriešenie tohto sporu to, či sa v prípade spornej zmluvy o úvere jednalo o zmluvu o spotrebiteľskom úvere alebo nie, či došlo k jej uzavretiu alebo nie, akú čiastku žalobcovia uhradili atď., lebo ako už bolo spomenuté, vecnou stránkou žaloby je možné sa zaoberať až v prípade jej procesnej prípustnosti.

28. Z týchto dôvodov odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie podľa ust. § 388 CSP a žalobu žalobcov zamietol ako nedôvodnú.

29. Keďže odvolací súd zmenil rozsudok okresného súdu, musel podľa ust. § 396 ods. 1 a 2 CSP rozhodnúť o trovách celého konania (prvoinštančného aj odvolacieho konania). Nakoľko žaloba bola zamietnutá v celom rozsahu a odvolaniu žalovaného bolo plne vyhovené, plne úspešným v prvoinštančnom aj odvolacom konaní bol žalovaný. Preto mu odvolací súd s použitím ust. § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP priznal voči žalobcom náhradu trov konania na súde prvej inštancie a tiež náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. O výške náhrady trov konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

30. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).